

RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

jaarverslag 2010

INHOUDSTAFEL

■ VOORWOORD	3
■ HET JAAR VAN DE CODE	4
■ KLACHTENBEHANDELING	6
■ OVERZICHT BESLISSINGEN 2010	13
■ CODE VAN DE RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK	16
■ SAMENSTELLING RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK	20

VOORWOORD

Volgend jaar, in 2012, bestaat de Raad voor de Journalistiek tien jaar. Dit jaar, in januari, is voor de tweede maal de samenstelling van de Raad vernieuwd.

Mijn voorganger Eric Brewaews heeft de Raad sinds zijn oprichting geleid op een wijze die het voor zijn opvolger aangenaam maakt om over te nemen. Samen met secretaris-generaal Flip Voets heeft hij ervoor gezorgd dat de Raad een open debatcultuur ontwikkeld heeft over journalistieke ethiek. Een openheid die ervoor heeft gezorgd dat journalistieke ethiek in Vlaanderen verheven bleef boven alle corporatistische reflexen. Journalistieke ethiek mag niet gekaapt worden of gemonopoliseerd, maar moet gedragen worden door een brede maatschappelijke stroming.

Geloofwaardigheid van de pers is het enige punt aan de gezichtseinder waarop de koers vastgezet moet worden. Het is een aangename vaststelling dat de pers loyaal meewerkt aan dat ideaal. De ruim 300 dossiers die de Raad sinds zijn ontstaan mocht ontvangen, kregen, op een enkele uitzondering na, alle die medewerking. Die medewerking is de vrucht van een gezonde mentaliteit die er in en rond de Raad hangt. Een verdienste van de ploeg en haar eerste voorzitter die ik naar waarde schat. Een verdienste die ik wil koesteren om ze verder te laten bloeien.

En is de nieuwe Code, die in oktober 2010 officieel over de doopvont werd gehouden, niet het levende teken dat de pers haar rol binnen de samenleving wel degelijk en terdege van harte wil nemen? Ook dat werd mogelijk door de goede sfeer die al die jaren binnen de Raad mocht bestaan. Inmiddels blijkt de code al goed te zijn doorgedrongen. De Raad stelt met genoegen vast dat de journalistieke ethiek bij onze pershuizen een reëel aandachtspunt geworden is. Het besef groeit. Maar ook in de buitenwereld is de Code blijkbaar snel een klankbord geworden. In de recente dossiers die de Raad ontving, werd telkens heel specifiek naar de nieuwe Code verwezen. Het wordt een stroming, die de zo broodnodige geloofwaardigheid van de pers alleen maar ten goede kan komen.

Broodnodige geloofwaardigheid, daar gaat het om. De burger heeft immers recht op informatie, betrouwbare informatie. Dat is de opdracht van de pers. Nochtans, nooit was het vertrouwen in de pers zo laag als nu. Al werden de oorzaken daarvan nog maar zelden onderzocht, en al zal daar ongetwijfeld heel wat ruis tussen zitten. Maar de pers moet dat onderzoek niet afwachten. Zij moet immers uit zichzelf weten wat haar maatschappelijke rol is en beseffen dat alleen geloofwaardigheid haar kan onderscheiden van de talloze andere informatiestromen die op de burger losgelaten worden.

Die noodzaak werd ook bezuiden onze taalgrens ervaren. De *Conseil de déontologie journalistique* is daar op kruissnelheid gekomen, en ook daar bestaat de wil om de journalistieke ethiek niet te laten opsluiten in een hokjesmentaliteit. Als was het maar omdat veel pershuizen taalgrensoverschrijdend actief zijn. Er zijn op korte termijn goede relaties gegroeid tussen beide Raden. We kunnen veel van elkaar leren. Ook dat zal de geloofwaardigheid van onze pers een duwtje in de rug geven.



Wim Criel
Voorzitter

Wim Criel

Voorzitter Raad voor de Journalistiek

2010: HET JAAR VAN DE CODE



Flip Voets
Ombudsman en
secretaris-generaal

2010 is een druk jaar geweest voor de Raad voor de Journalistiek. Er kwamen 47 nieuwe klachten binnen, en dat was meteen het grootste aantal nieuwe dossiers sedert onze oprichting in 2002. De Raad heeft in de loop van het jaar ook zestien uitspraken gedaan, en dit over uiteenlopende onderwerpen, zoals het respect voor de privacy, de regel van hoor en wederhoor bij ernstige beschuldigingen, of het gebruik van foto's van Facebook in de pers. Verderop in dit jaarverslag worden de beslissingen kort samengevat.

Op het secretariaat zijn daarnaast in totaal 111 inhoudelijke vragen binnengekomen over een of ander onderwerp van de journalistieke ethiek. De vragen konden allemaal binnen een termijn van drie weken worden beantwoord. Zoals het de vorige jaren het geval was, kwamen de vragen vooral van studenten of docenten, die in totaal 39 vragen stelden over journalistieke ethiek of de werking van de Raad. Voorts hadden ook 29 journalisten of mediabedrijven een vraag over een kwestie van de beroepsethiek of over mediarecht, en kwamen er 17 vragen binnen van mensen die wilden vernemen op welke manier ze konden reageren op berichtgeving zonder meteen klacht in te dienen.

2010 zal echter vooral herinnerd worden als het jaar waarin de Raad voor de Journalistiek met een eigen code naar buiten is gekomen. Het opstellen en laten goedkeuren van een tekst waarin de beroepsregels worden samengebracht en toegelicht is een proces van meerdere jaren geweest. In 2007, naar aanleiding van het vijfjarig bestaan van de Raad, is besloten om er werk van te maken. Binnen de Raad is toen een beperkte werkgroep aan de slag gegaan, die na meerdere vergaderingen een eerste ontwerp heeft uitgeschreven. Bij de redactie van dat ontwerp is rekening gehouden met de oudere codes die de Raad tot dan toe heeft gebruikt, met een tiental buitenlandse beroepsregels, en ook met de uitspraken en richtlijnen die de Raad zelf in de loop der jaren al heeft uitgevaardigd. Tevens werd rekening gehouden met de inbreng van een aantal beroepsgenoten en specialisten. Het ontwerp is daarop uitvoerig besproken en geamendeerd door de voltallige Raad. De aangepaste versie is dan uiteindelijk voorgelegd aan de raad van bestuur van de vzw Vereniging van de Raad voor de Journalistiek, waarin de journalistenvereniging en alle mediahuizen vertegenwoordigd zijn. Voorafgaand aan de bijeenkomst van de raad van bestuur, is de tekst nog verspreid en druk besproken binnen de VVJ en de diverse beroepsfederaties, zodat het zeker niet overdreven is om te stellen dat de nieuwe code gedragen wordt door de hele sector. De definitieve goedkeuring kon uiteindelijk gebeuren op een extra bijeenkomst van de raad van bestuur van de vzw, op 20 september 2010. Ten slotte is de code aan pers en publiek voorgesteld tijdens een persconferentie op 6 oktober 2010. Bij die gelegenheid is een exemplaar ervan symbolisch overhandigd aan minister van media Ingrid Lieten. De code is nadien verspreid onder alle beroepsgenoten, onder meer via het VVJ-blad *De Journalist*, in de journalistenopleidingen en onder geïnteresseerden.

Met de nieuwe code beschikken journalisten en publiek voortaan over een geactualiseerde tekst waarin de regels van het vak worden opgesomd en toegelicht. De code bestaat uit twee delen. Het eerste deel is een basistekst van 27 korte artikelen, die beschouwd kan worden als de 'grondwet' van de journalistiek met daarin de algemene principes van de journalistieke beroepsethiek. De principes werden ingedeeld in vier hoofdstukken: waarheidsgetrouw berichten, onafhankelijk informeren, fair play en respect voor het privéleven en de menselijke waardigheid.

In een tweede deel volgen een reeks richtlijnen, die telkens worden gekoppeld aan een artikel van de code. In de richtlijnen wordt concreet duidelijk gemaakt wat er met de algemene principes wordt bedoeld. Zo krijgt artikel 3 over waarheidsgetrouw informeren een aanvulling met een richtlijn over beeldbewerking en beeldmanipulatie, en wordt artikel 23 over de privacy aangevuld door een richtlijn over identificatie in een gerechtelijke context.

De structuur van de code, met een algemeen deel en een deel 'toepassingen', moet het mogelijk maken om de tekst ook in de toekomst op een vlotte wijze aan te vullen en te actualiseren. Dat is ook de uitdrukkelijke intentie van de Raad. Nieuwe ontwikkelingen in de media, of nieuwe zienswijzen, zullen zo mee worden verwerkt in de code. De grote beginselen mogen dan overeind blijven staan, het is noodzakelijk om in te spelen op de snelle evoluties van de media telkens wanneer de actualiteit dat vereist.

Die actualiteit heeft in 2010 zeker met zich meegebracht dat er veel aandacht is gegaan naar het respect voor de privacy in de media. Zoals in het overzicht van de klachtendossiers hierna (*hoofdstuk 2*) blijkt, zijn er meer klachten over berichtgeving via Internet geweest, en die klachten hebben vrijwel altijd met privacy te maken. Ook de klassieke media worden meer dan vroeger aangesproken op hun – al dan niet

vermeend – tekort schieten op dat vlak. Dat bleek niet enkel uit de klachten bij de Raad, maar ook uit meer algemene kritiek op de berichtgeving, met name wanneer zich schokkende gebeurtenissen hebben voorgedaan zoals bijvoorbeeld familiedrama's of uitzonderlijke misdrijven. In enkele beslissingen heeft de Raad getracht de krijtlijnen van de code toe te passen. De eerdere aanbeveling over identificatie in een gerechtelijke context is in 2010 verduidelijkt en aangescherpt, en als richtlijn in de code geïntegreerd. En de ombudsman heeft in november 2010 nog eens alle hoofdredacteuren en redactieverantwortelijken aangeschreven met de vraag om zorgvuldig om te springen met privégegevens, met name wanneer het over minderjarigen gaat. Het spreekt vanzelf dat ook de volgende jaren het respect voor de privacy een aandachtspunt zal blijven.

De voltallige raad is in de loop van het jaar acht keer bijeengekomen. Op iedere vergadering wordt een stand van zaken gemaakt en worden de ontwerpbeslissingen besproken, eventueel geamendeerd en goedgekeurd. Deze ontwerpen zijn voordien voorbereid door een rapporteringscommissie, die bestaat uit drie leden van de raad. De rapporteringscommissie onderzoekt de klacht en organiseert doorgaans een hoorzitting, waarop de partijen de kans krijgen om hun standpunt mondeling uiteen te zetten en vragen te beantwoorden.

In december 2010 ten slotte is het vierjarig mandaat verstreken van de leden van de Raad. Meteen is ook een einde gekomen aan het voorzitterschap van magistraat Eric Brewaeyts, die de Raad gedurende acht jaar heeft geleid, en aan het ondervoorzitterschap van journalist Patrick Martens. De vernieuwde Raad is met ingang van januari 2011 aan het werk gegaan. Naast een aantal geroutineerde leden, die al langer in de Raad zitting hebben, konden we daarin ook meerdere nieuwkomers begroeten, wat zowel de continuïteit van de werking als de vernieuwing ten goede moeten komen.



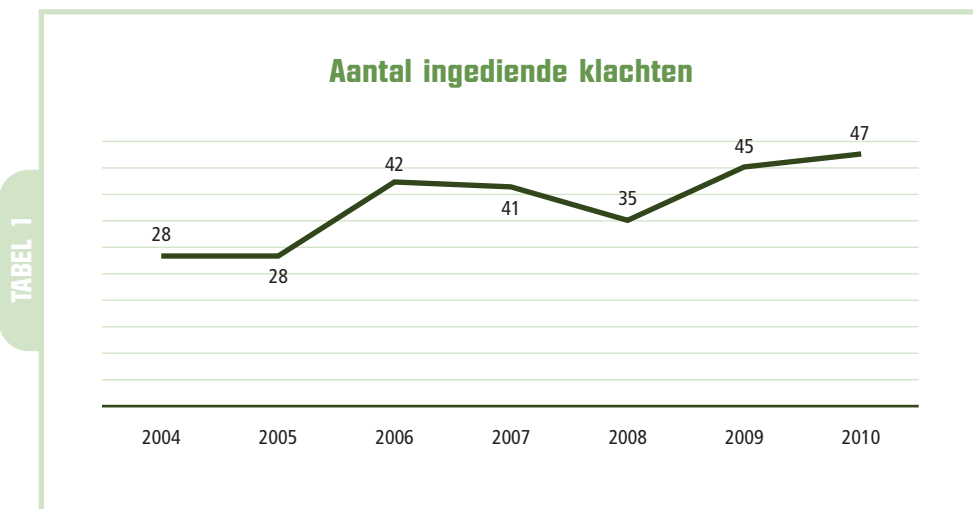
Op 6 oktober 2010 wordt de Code van de Raad voor de Journalistiek bekendgemaakt op een persconferentie, in aanwezigheid van minister van Media Ingrid Lieten.

Flip Voets

Ombudsman en secretaris-generaal

KLACHTENBEHANDELING

Sinds enkele jaren zien we het aantal klachten bij de Raad voor de Journalistiek langzaam maar zeker toenemen. Die trend is in 2010 bevestigd, met de opening van 47 nieuwe klachtendossiers. Dat zijn er twee meer dan het jaar voordien, en 12 meer dan in 2008. Sinds de oprichting van de Raad in 2002 zijn er nooit zoveel nieuwe klachten ingediend.



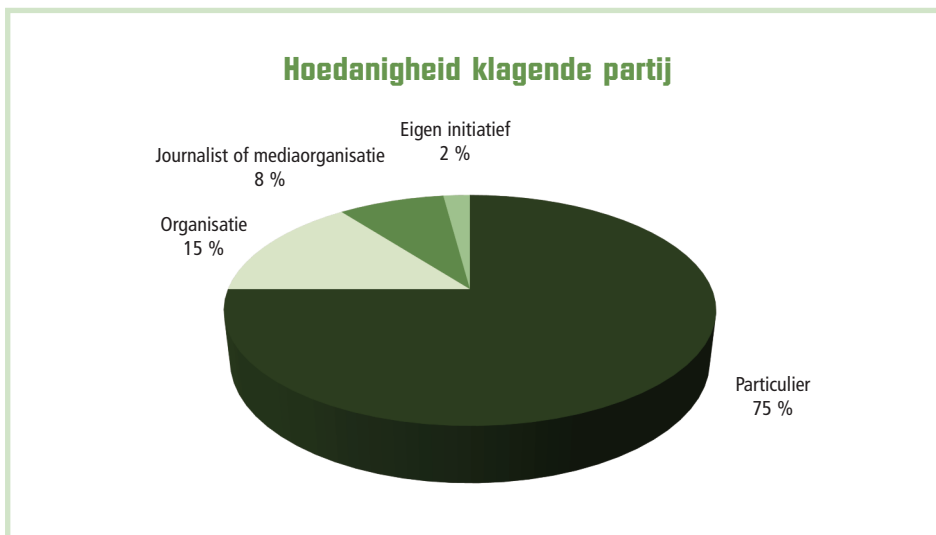
Daarnaast waren er begin 2010 nog 21 oudere klachten in behandeling. Eén dossier is nog geopend in 2008, de overige klachten zijn ingediend in de loop van 2009.

In totaal zijn dus 68 klachtendossiers behandeld in 2010: 21 oudere en 47 nieuwe. Daarvan konden er in de loop van het jaar 48 volledig worden afgewerkt, zodat er eind december 2010 nog 20 dossiers op afsluiting wachtten. Het aantal afgehandelde dossiers was ongeveer even groot als de instroom aan nieuwe klachten, zodat er geen achterstand opgelopen is.



Tabel 2 geeft een overzicht van wie er bij de Raad voor de Journalistiek klacht heeft ingediend. De grote meerderheid van nieuwe klachten – 36 van de 47 – was afkomstig van particulieren. Zeven klachten werden aanhangig gemaakt door of namens een organisatie en vier dossiers kwamen vanuit de mediawereld zelf. Op te merken valt dat één klacht werd ingediend door enkele particulieren samen met een productiehuis en een televisiestation, zodat deze klacht opgenomen is zowel in de categorie ‘particulier’ als in ‘media’. Voor het eerst sinds de oprichting heeft de Raad ook een dossier op eigen initiatief geopend.

Van de 36 klachten, afkomstig van particulieren, gingen er drie uit van zogenaamde BV's, mensen die bekend zijn uit culturele of amusementssector. De grote meerderheid van de klachten werd dus ingediend door belanghebbenden die niet als publieke figuur te beschouwen zijn.



De zeven klachten die zijn ingediend door organisaties, kwamen uit diverse sectoren: twee werden ingediend door een gezondheidsorganisatie, en telkens één klacht kwam er van een welzijnsorganisatie, een vereniging van advocaten, een commerciële onderneming, een religieuze instelling en het centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding.

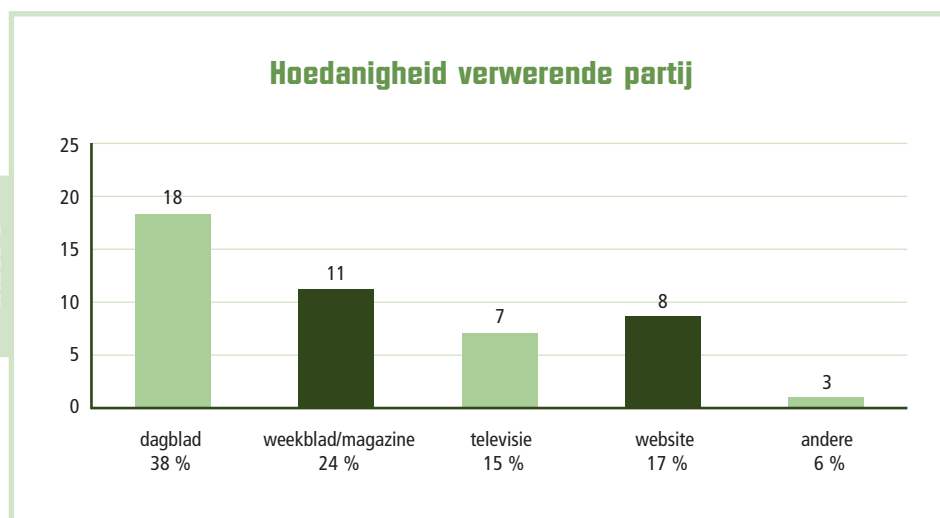
Ten slotte waren er vier klachtendossiers afkomstig uit de mediasector zelf. Ze werden ingediend respectievelijk door een individuele journalist, door een uitgeverij, door een journalistieke website en gezamenlijk door een televisiestation en een productiehuis.

Het internet wint aan belang als journalistiek medium, en dat vertaalt zich natuurlijk ook in de klachten bij de Raad voor de Journalistiek. Klachten tegen journalistieke websites komen nu al op de derde plaats, na de dagbladen en de weekbladen/magazines, maar voor de televisie. In 2010 werden acht klachten ingediend tegen een journalistieke website. Maar eigenlijk komen daar nog eens vijf andere klachten bij die tegen dagbladen werden ingediend, maar die eveneens betrekking hadden op de vermelding van het betrokken artikel op de website van de krant. Mochten die klachten ook apart in rekening worden gebracht, dan zou het aantal klachten over websites zelfs 13 bedragen, en zouden de websites dus op de tweede plaats komen in het klassement.

Voorts is er telkens één klacht geweest tegen een radioprogramma, een persagentschap en een boek.

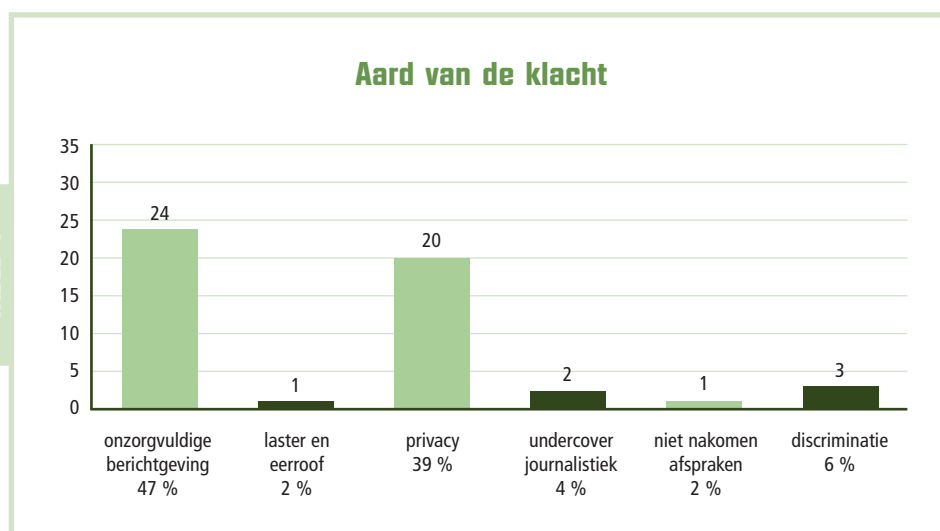
KLACHTENBEHANDELING

TABEL 3



Bij ontvangst van een klacht, wordt zij onmiddellijk gekwalificeerd naargelang de beweerde inbreuk op de beroepsethiek, zoals die door de klager wordt aangevoerd. Het betreft een voorlopige indeling, die nog kan veranderen na het onderzoek van het hele dossier en de uitspraak van de Raad. Toch geeft de aanvankelijke kwalificatie al een beeld van waar de problemen zich doorgaans situeren. Omdat de klagers vaak meerdere inbreuken op de beroepsethiek aanvoeren, ligt het totaal van de beweerde inbreuken hoger dan het totale aantal klachten. Het resultaat van de indeling is verwerkt in tabel 4.

TABEL 4



Zowat de helft van de klachten werd ondergebracht in de ruime categorie van de **onzorgvuldige berichtgeving**. Hiermee worden feitelijke fouten en vergissingen in artikelen of reportages bedoeld. Het gaat hier uiteraard niet altijd om intentionele fouten. De fout kan immers ook het gevolg zijn van een gebrekkige bronnencontrole of gewoon van onzorgvuldigheid. Ook enkele gevallen van gebrek aan wederhoor bij de nieuwsgaring, of van gebrek aan wederwoord in het artikel of de bijdrage, zijn in deze categorie te situeren. In één geval is door de klager ook uitdrukkelijk **laster** aangevoerd. Deze klacht is in een aparte onderverdeling ondergebracht.

Klachten over beweerde schendingen van de **privacy** komen, net zoals de vorige jaren, op de tweede plaats. Er kwamen er 20 binnen in 2009, en dat maakt toch zowat 40 % uit van het totale aantal klachten. Verscheidene klachten in deze categorie hielden verband met het noemen van de naam of het publiceren van een foto van mensen die als verdachte of veroordeelde betrokken zijn geweest in een rechtszaak.



Voorts hadden twee klachten betrekking op de zogenaamde undercover journalistiek, waarbij de journalist dus een andere hoedanigheid heeft aangenomen om aan zijn informatie te geraken. Eén klacht had betrekking op het niet nakomen van afspraken die voor de publicatie van een interview waren gemaakt. En er kwamen ook vier klachten binnen over discriminatie. Twee ervan hadden echter geen betrekking op journalistiek, maar op een ontspanningsprogramma van een televisiezender, zodat ze onontvankelijk waren. De klagers werden door ons doorverwezen naar de Vlaamse Regulator voor de Media.

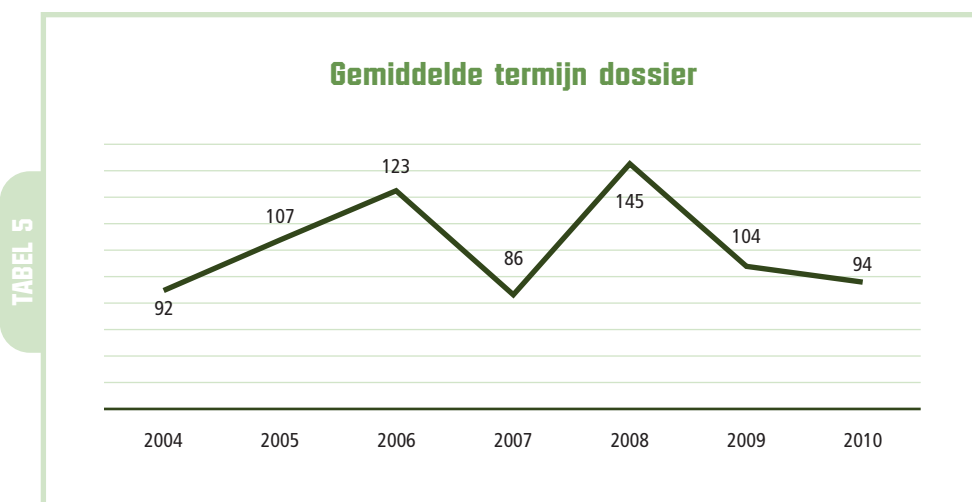
In 2010 konden er in totaal 48 dossiers worden afgesloten. Dat aantal ligt ongeveer even hoog als de 47 dossiers die in de loop van het jaar zijn ingediend, zodat er geen achterstand werd opgelopen.

Gemiddeld kon een dossier na 94 werkdagen worden afgesloten. Dat is een gunstige evolutie tegenover de vorige jaren. Veel korter dan vijf maanden zal de gemiddelde behandeltermijn overigens niet kunnen zijn, als rekening wordt gehouden met de verschillende stappen die het onderzoek van een klacht doorgaans ondergaat: poging tot minnelijke schikking, antwoord van de verweerder, repliek van de klagende partij, hoorzitting, behandeling door de voltallige raad en uitspraak. Als men voor iedere fase een maand in rekening brengt, komt men al vlug tot een vijftal maanden. Natuurlijk zijn er dossiers die veel sneller tot een oplossing kunnen worden gebracht – enkele minnelijke regelingen kwamen zelfs tot stand binnen 48 uur – maar dit wordt dan weer negatief gecompenseerd door zaken waarin ofwel de klagende ofwel de verwerende partij talmen met het bezorgen van hun schriftelijk

KLACHTENBEHANDELING

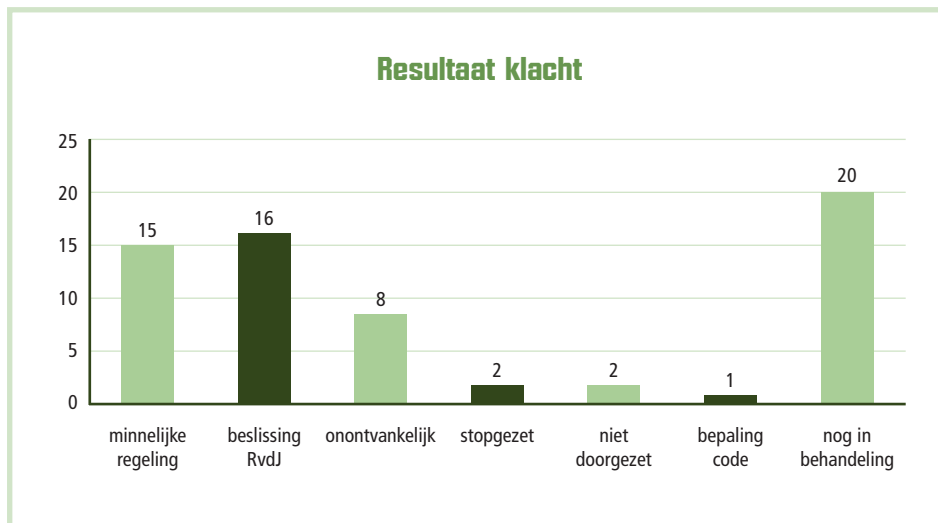


standpunt. Bovendien houden wij voor het plannen van een hoorzitting steeds rekening met de agendamogelijkheden van alle partijen, wat soms voor extra vertraging zorgt. Maar, al komt de uitspraak dan wat trager tot stand, het voordeel is wel dat zoveel mogelijk met de rechten van alle betrokkenen rekening wordt gehouden, wat het moreel gezag van de beslissing ten goede moet komen.



De Raad voor de Journalistiek heeft in totaal vijftien **uitspraken** gedaan over klachten. Hiermee werden in totaal 18 klachtendossiers afgesloten, want in één geval had de uitspraak betrekking op vier verschillende klachten.

In acht gevallen werd de klacht gegrond of gedeeltelijk gegrond verklaard en heeft de Raad dus een inbreuk op een of meer beroepsethische regels vastgesteld. Dit was eveneens het geval voor het dossier dat op initiatief van de Raad zelf werd geopend, en waarbij dus ook beroepsethische tekortkomingen werden vastgesteld. Zeven klachten werden ongegrond bevonden.



TABEL 6

Een laatste uitspraak ten slotte houdt geen beoordeling in van een concrete klacht, maar betreft een actualisering van de beroepsregels in verband met de identificatie van mensen die in de gerechtelijke berichtgeving voorkomen: verdachten, veroordeelden, slachtoffers. Al in 2008 heeft de Raad hierover een Aanbeveling geformuleerd, maar uit reacties van journalisten en ook van het publiek is vlug gebleken dat die aanbeveling vrij vaag was, zodat er nood was aan een duidelijker omschrijving van wat al dan niet geoorloofd is. Hopelijk zal de **Richtlijn over identificatie in een gerechtelijke context**, die ook als bijlage bij de nieuwe code is gevoegd, minder dubbelzinnigheden oproepen.

Vijftien klachten konden met een **minnelijke regeling** worden afgesloten. In deze dossiers is er dus een overeenkomst bereikt tussen de klagende partij en het betrokken medium, en heeft de klagende partij uitdrukkelijk laten weten dat het geschil hiermee opgelost was. Opvallend is alvast dat veel minnelijke regelingen werden bereikt bij klachten die op websites betrekking hadden. In zes gevallen werd de berichtgeving op de website geanonimiseerd en driemaal werd het artikel zelfs verwijderd. In één zaak werden met de verantwoordelijke nieuwe afspraken gemaakt voor het beheer van zijn gebruikersforum, en eenmaal is een auteursvermelding aangebracht. In twee gevallen bestond de minnelijke regeling in het aanbieden van excuses, die door de klagende partij werden aanvaard. Twee minnelijke regelingen ten slotte hadden te maken met een televisiereportage. In het ene geval werd de reportage na tussenkomst van de ombudsman voor de uitzending geëvalueerd door de klagende partij, die daarna zijn verzet tegen de uitzending ervan opgaf. In het andere geval werd de reportage niet uitgezonden en werden excuses aangeboden aan de betrokkene.

Acht klachten werden onontvankelijk verklaard door gebruik te maken van de bijzondere procedure, waarin door het werkingsreglement is voorzien. Op aangeven van de ombudsman kan de voorzitter, na een eerste onderzoek van de klacht, de Raad voorstellen om te besluiten dat de klacht **kennelijk ongegrond of onontvankelijk** is. Dit was in 2010 het geval voor drie klachten die betrekking hadden op een programma van een televisiezender: in het ene geval betrof het de beweerde partijdigheid van de journalist, in de twee andere gevallen ging het om een ontspanningsprogramma. Telkens werd de klagende partij doorverwezen naar de Vlaamse Regulator voor de Media, die voor dergelijke geschillen bevoegd is. Voorts is een klacht onontvankelijk verklaard wegens laattijdige indiening en een andere klacht omdat ze betrekking had op een Franstalig dossier. Van dit laatste dossier werd de

KLACHTENBEHANDELING

Conseil de déontologie journalistique op de hoogte gebracht. Manifest ongegrond werden drie klachten bevonden: een klacht over een cartoon, een ander klacht met betrekking tot een antwoordtekst die geweigerd was en ten slotte een klacht over een journalistiek project dat nooit tot uitvoering is gebracht.

In twee dossiers heeft de klagende partij ons laten weten dat ze de klacht **niet wilde doorzetten**. In het ene geval gaf de klagende partij er de voorkeur aan een recht van antwoord af te dwingen via de rechtbank; In het andere geval heeft de klagende partij zich neergelegd bij de beslissing van een rechtbank die ondertussen was gevallen.

Ten slotte werd de behandeling van twee dossiers **stopgezet** omdat de klager, ondanks herhaalde herinneringen, gedurende lange tijd niets meer van zich heeft laten horen.

Op 31 december 2010 bleven er nog 20 klachtendossiers onafgewerkt over. Vier ervan waren ingediend in 2008, de overige zestien in 2009.



OVERZICHT BESLISSINGEN 2010

2010-01: De Laet t/ Het Nieuwsblad en De Bock (14 januari 2010):	ONGEGROND
<p><i>Rekening houdend met de ernst en het maatschappelijk belang van de feiten, met het gegeven dat de betrokkene op heterdaad is betrapt en dat er over haar betrokkenheid geen twijfel bestaat, zijn er voldoende elementen om in dit geval identificatie te kunnen verantwoorden.</i></p>	
2009-02: De Laet t/ VTM (14 januari 2010):	ONGEGROND
<p><i>Rekening houdend met de ernst en het maatschappelijk belang van de feiten, met het gegeven dat de betrokkene op heterdaad is betrapt en dat er over haar betrokkenheid geen twijfel bestaat, zijn er voldoende elementen om in dit geval identificatie te kunnen verantwoorden.</i></p>	
2010-03: Serlippens t/ Het Laatste Nieuws (11 maart 2010):	ONGEGROND
<p><i>In wezen is het embargo een afspraak, en enkel in uitzonderlijke omstandigheden kan er sprake zijn van het naleven door de pers van een eenzijdig verzoek tot tijdelijk inhouden van de informatie.</i></p>	
2010-04: Dockx t/ Test Gezondheid (11 maart 2010):	ONGEGROND
<p><i>Het onderzoek heeft betrekking op de beroepsuitoefening van de betrokken artsen, en het publiek heeft het recht om van deze gegevens op de hoogte te worden gebracht.</i></p>	
2010-05: Test Aankoop t/ Dockx (11 maart 2010):	ONGEGROND
<p><i>Aan de schrijver van een column of een andere opiniebijdrage komt een grote mate van vrijheid toe om zijn of haar mening te geven en om conclusies te trekken uit door hem of haar gepresenteerde feiten.</i></p>	
2010-06: Neel t/ Joods Actueel (11 maart 2010):	(DEELS) GEGROND
<p><i>Wanneer journalisten ernstige persoonlijke beschuldigingen publiceren, dienen ze bijzonder zorgvuldig te werk te gaan. De beschuldiging moet grond vinden in betrouwbaar bronnenmateriaal. Bovendien moet aan de betrokkene de kans worden geboden om te reageren op de beschuldiging.</i></p>	

OVERZICHT BESLISSINGEN 2010

2010-07: Richtlijn over identificatie in een gerechtelijke context (15 april 2010)	
2010-08: Beslissing Janssens t/ De Streekkrant (24 juni 2010):	ONGEGROND
<p><i>Aan de schrijver van een column of een andere opiniebijdrage komt een grote mate van vrijheid toe om zijn mening te geven en om conclusies te trekken uit door hem gepresenteerde feiten.</i></p>	
2010-09: Beslissing De Vloo t/ De Krant van West-Vlaanderen (24 juni 2010):	(DEELS) GEGROND
<p><i>Dat foto's publiek zijn op Facebook is de uitzondering, niet de regel. Dat de journalist toevallig toegang had tot niet-publieke Facebook-pagina's van het slachtoffer, geeft hem niet het recht de foto's die hij daar vindt zonder toestemming te gebruiken voor publicatie in het weekblad.</i></p>	
2010-10: Beslissing Dag Allemaal (24 juni 2010):	GEGROND
<p><i>De manier waarop de uitlatingen van de gewezen echtgenoot van R. op de cover en in het weekblad werden gepresenteerd, maken een ernstige inbreuk uit op haar privacy en op haar menselijke waardigheid.</i></p>	
2010-11: Beslissing Vergaelen t/ De Coninck (9 september 2010):	(DEELS) GEGROND
<p><i>Verkeerd woordgebruik kan een journalistieke onzorgvuldigheid uitmaken.</i></p>	
2010-12: Beslissing Guns t/ De Coninck (9 september 2010):	GEGROND
<p><i>Bij zware beschuldigingen is het aangewezen met de betrokkene voor de publicatie contact op te nemen en hem de kans te geven om erop te reageren.</i></p>	

OVERZICHT BESLISSINGEN 2010

2010-13: Beslissing Vergaelen t/ Bulté (9 september 2010):	(DEELS) GEGROND
<i>Bij zware beschuldigingen is het aangewezen met de betrokkene voor de publicatie contact op te nemen en hem de kans te geven om erop te reageren.</i>	
2010-14: Beslissing Guns t/ Bulté (9 september 2010):	(DEELS) GEGROND
<i>Bij zware beschuldigingen is het aangewezen met de betrokkene voor de publicatie contact op te nemen en hem de kans te geven om erop te reageren.</i>	
2010-15: Beslissing Parket Dendermonde t/ De Coninck (9 september 2010):	ONGEGROND
<i>De journalist heeft de passage niet toegeschreven aan een bepaalde persoon, maar enkel gesitueerd in gerechtelijke kringen, zodat hij geen inbreuk heeft gemaakt op de afspraken die gelden over het gebruik van informatie die 'off the record' wordt gegeven.</i>	
2010-16: Beslissing Van den Bossche t/ Het Nieuwsblad (18 november 2010):	(DEELS) GEGROND
<i>Er zijn geen redenen aangevoerd waarom het nodig was om de naam en het adres van een slachtoffer van een zwaar verkeersongeval te vermelden.</i>	

CODE VAN DE RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

Goedgekeurd door de VZW Vereniging van de Raad voor de Journalistiek op 20 september 2010.

BEGINSELEN

Het recht op informatie en vrije meningsuiting is een fundamenteel mensenrecht en een essentiële voorwaarde voor een democratische samenleving.

De pers heeft het recht en de plicht om het publiek te informeren over zaken van maatschappelijk belang.

Het recht van het publiek om de feiten en de opinies te kennen bepaalt de journalistieke vrijheid en verantwoordelijkheid.

De verantwoordelijkheid van de journalist tegenover het publiek veronderstelt een maximale vrijheid en heeft voorrang op zijn verantwoordelijkheid tegenover zijn werkgever en die tegenover de overheid.

De journalist legt zich daarbij normen op, die volgen uit het respect voor andere fundamentele mensenrechten. Die normen vloeien voort uit zijn plicht om (I) waarheidsgetrouw te berichten, (II) onafhankelijk informatie te garen en te verstrekken, (III) fair op te treden en (IV) respect te betonen voor het privéleven en de menselijke waardigheid.

De journalist kan van sommige bepalingen van deze code afwijken als een voldoende gewichtig maatschappelijk belang dat vereist en de informatie niet op een andere manier kan gebracht worden. De bepalingen waarop deze afwijking van toepassing is, worden hierna aangeduid met (*).

Een aantal bepalingen van deze code worden aangevuld met concrete richtlijnen, die als bijlage bij de code worden gevoegd. Deze bepalingen worden hierna aangeduid met (►).

I. WAARHEIDSGETROUW BERICHTEN

1. – De journalist bericht waarheidsgetrouw. Dit vloeit voort uit het recht van het publiek om de waarheid te kennen.

2. – De journalist publiceert alleen informatie waarvan de oorsprong hem gekend is. De journalist checkt de waarachtigheid van de informatie. In de mate van het mogelijke, en voor zover dit relevant is, maakt hij de bron van zijn informatie bekend.

3. – De journalist schrapt of verdraait geen essentiële informatie in teksten, beelden, klankfragmenten of andere documenten. Bij het verwerken van vraaggesprekken geeft hij de verklaringen van de geïnterviewde getrouw weer en respecteert hij de geest van het gesprek.



4. – De journalist maakt voldoende onderscheid tussen zijn feitelijke berichtgeving en zijn commentaar duidelijk voor het publiek.

In zijn berichtgeving maakt de journalist het onderscheid tussen feiten, veronderstellingen, beweringen, en opinies duidelijk voor het publiek.

5. – De journalist zet loyaal de relevante feitelijke informatie recht die hij onjuist weergegeven had.

6. – De journalist verleent desgevraagd loyaal een wederwoord om relevante feitelijke informatie recht te zetten of aan te vullen. Een vraag om wederwoord kan enkel om ernstige redenen afgewezen worden.

II. ONAFHANKELIJK INFORMEREN

7. – De journalist en zijn redactie genieten een maximale vrijheid van informatie, van commentaar en van kritiek, en zij oefenen die in verantwoordelijkheid uit.

8. – Als auteur van een opiniebijdrage, een column of cartoon geniet de journalist een grotere mate van vrijheid om zijn mening te geven en om conclusies te trekken uit de feiten dan in zijn feitelijke berichtgeving.

9. – De journalist en zijn redactie bewaren hun onafhankelijkheid en weren elke druk. De journalist aanvaardt slechts redactionele richtlijnen van de redactieverantwoordelijken. De journalist heeft het recht om opdrachten die niet stroken met de journalistieke ethiek te weigeren.



10. – De journalist vermijdt belangenvermenging met personen of organisaties waarmee hij beroepshalve in contact komt.

11. – De journalist leent zich niet tot reclame of propaganda en laat zich niet onder druk zetten door adverteerders of door belanghebbenden bij de informatie.

Reclameboodschappen en ingezonden mededelingen worden zodanig gebracht dat de lezer, kijker en luisteraar ze niet kan verwarren met de eigen berichtgeving.

12. – De journalist neemt geen voordeel in ontvangst dat zijn onafhankelijkheid in gevaar brengt.

13. – De journalist gebruikt financiële informatie, waarvan hij kennis heeft en voordat die aan het publiek openbaar is gemaakt, niet in zijn eigen belang of dat van zijn omgeving. De journalist onthoudt zich van elke vorm van misbruik van voorkennis en marktmanipulatie.



14. – Het staat de redactie vrij ingezonden brieven en andere reacties van een naschrift te voorzien of niet te plaatsen. Wijziging en inkorting zijn toegestaan zolang de inhoudelijke essentie en de toonzetting behouden blijven.

De redactie beheert in volle onafhankelijkheid haar webforums en draagt de verantwoordelijkheid voor dit beheer.



III. FAIR PLAY

15. – De journalist gebruikt loyale methodes om informatie, foto's, beelden en documenten te verkrijgen of te verwerken.*

De journalist maakt geen misbruik van zijn hoedanigheid, in het bijzonder ten aanzien van mensen in een maatschappelijk kwetsbare situatie zoals minderjarigen, slachtoffers van criminaliteit, rampen en ongevallen, en hun familie.

16. – Voor informatie wordt niet betaald*. Enkel voor de exclusiviteit van beeldmateriaal of interviews kan worden betaald op voorwaarde dat dit de vrije nieuwsgaring niet in het gedrang brengt.

17. – Bij het vergaren van informatie maakt de journalist zichzelf en het doel van zijn optreden bekend.*



18. – De journalist pleegt geen plagiaat.

19. – De journalist beschermt de identiteit van zijn bronnen aan wie hij vertrouwelijkheid heeft toegezegd, en van bronnen van wie hij wist of moest weten dat zij hem informatie hebben toegespeeld in de verwachting dat hij hun identiteit niet zou onthullen.*

20. – Wanneer een journalist in zijn berichtgeving zelf ernstige beschuldigingen uit, met name wanneer die de eer en de goede naam betreffen, is het aangewezen dat hij de betrokkene voor de publicatie of de uitzending contacteert en hem loyaal de kans biedt hierop te reageren.*

21. – De journalist maakt met bronnen of andere gesprekspartners geen afspraken die zijn onafhankelijkheid in het gedrang brengen. Maar gemaakte afspraken moeten wel worden nageleefd, met name wanneer het gaat over het noemen van namen of de voorinzage van teksten. Precies om die reden moeten afspraken ook duidelijk en ondubbelzinnig zijn.



IV. RESPECT VOOR HET PRIVELEVEN EN DE MENSELIJKE WAARDIGHEID

22. – De journalist houdt rekening met de rechten van eenieder die in de berichtgeving voorkomt. Hij weegt die rechten af tegenover het maatschappelijk belang van de informatie.

23. – De journalist respecteert het privéleven van personen en tast het niet verder aan dan noodzakelijk in het maatschappelijk belang van de berichtgeving.

De journalist gaat in het bijzonder omzichtig om met mensen in een maatschappelijk kwetsbare situatie, zoals minderjarigen, slachtoffers van criminaliteit, rampen en ongevallen, en hun familie.



24. – De journalist respecteert de menselijke waardigheid en tast ze niet verder aan dan noodzakelijk is in het maatschappelijk belang van de berichtgeving.

De journalist vermijdt overdrijving bij het vrijgeven van beelden en/of details, ook wanneer de feiten de publieke opinie sterk beroeren.



25. – De journalist uit geen ongegronde verdachtmakingen of beschuldigingen.

26. – De journalist respecteert het leed van slachtoffers en hun omgeving en bij zijn nieuwsgaring dringt hij zich niet ongepast op.

27. – De journalist die persoonlijkheidskenmerken vermeldt zoals etnische oorsprong, huidskleur, seksuele geaardheid vermijdt stereotypering, veralgemening en overdrijving, en zet niet aan tot discriminatie.

De Richtlijnen bij de Code, aangeduid met (▶), zijn terug te vinden op www.rvdj.be.

LEDENLIJST RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK 2010

EFFECTIEVE LEDEN

- **Greta BOURGEOIS**, *em. raadsheer Hof van Cassatie en buitengewoon hoogleraar KULeuven*
- **Eric BREWAEYS**, *staatsraad Raad van State en docent VUB*
- **Jan CEULEERS**, *jurist*
- **Wim CRIEL**, *verantwoordelijke uitgever Roularta Media Group, voorzitter RvdJ*
- **Luc DE SMET**, *journalist*
- **Michel DE VINCK**, *gedelegeerd bestuurder Photo News*
- **Frieda JORIS**, *senior writer Het Laatste Nieuws*
- **Guido KNOPS**, *eredirecteur Koning Boudewijnstichting, ondervoorzitter RvdJ*
- **Astrid RUBBENS**, *coördinator Rondpunt*
- **Werner SMEUNINX**, *redactiemanager Gazet van Antwerpen en Belang van Limburg*
- **Luc STANDAERT**, *journalist Belang van Limburg en Gazet van Antwerpen*
- **Geert STEURBAUT**, *secretaris-generaal Corelio*
- **Bart TURELUREN**, *jurist Unie van de Periodieke Pers*
- **Leen UYTERHOEVEN**, *woordvoester NMBS-holding*
- **Hubert VAN HUMBEECK**, *senior writer Knack*
- **Liesbet VRIELEMEN**, *algemeen hoofdredacteur VRT-nieuwsdienst*
- **Frans WAUTERS**, *bruggepensioneerd journalist*
- **Louis WEENEN**, *freelance journalist*

PLAATSVERVANGERS

- **Luc BLYAERT**, *hoofdredacteur Data News*
- **Frederik DE SWAEF**, *hoofdredacteur Story en Teveblad*
- **Paul GEERTS**, *publicist*
- **Stefaan MICHIELSEN**, *journalist De Tijd*
- **Tim PAUWELS**, *journalist VRT en voorzitter deontologische adviesraad VRT-nieuwsdienst*
- **Pieter KNAPEN**, *directeur communicatie KULeuven*
- **Dominique RASKIN**, *bedrijfsjurist Sanoma magazines*
- **Frank SCHLOMER**, *journalist De Morgen*
- **Karen VAN BRABANT**, *bedrijfsjurist De Persgroep*
- **Steven VAN DE RIJT**, *voorzitter Unie van de Periodieke Pers*
- **Liliane VERSLUYS**, *advocate*
- **Stefaan WALGRAVE**, *hoogleraar politieke wetenschappen universiteit Antwerpen*
- **Koen WAUTERS**, *coördinator nieuwsdienst VRT*
- **Jeroen WILS**, *chef nieuws VTM*

SECRETARIS-GENERAAL EN OMBUDSMAN

- **Flip VOETS**

ADMINISTRATIEF SECRETARIAAT

- **Kristina DEWILDE**

(Stand van zaken op 1 januari 2011)